

บทที่ 4

การปฏิบัติงานตรวจสอบ และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การปฏิบัติงานตรวจสอบ

การปฏิบัติงานตรวจสอบสถาบันการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยนั้นปัจจุบันเป็นการตรวจสอบแนวใหม่ซึ่งเป็นการกำกับและตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง โดยมีการตรวจสอบในภาคสนามคือตรวจสอบในที่ทำการสถาบันการเงินและจะมีการนำผลการตรวจสอบภาคสนามมาทำการวิเคราะห์และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนรวบรวมผลจากการตรวจสอบให้กับหน่วยงานตรวจสอบเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดขอบเขตการตรวจสอบ จุดที่จะต้องตรวจสอบและติดตามอย่างใกล้ชิดในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป

การปฏิบัติงานตรวจสอบจำเป็นต้องมีการเตรียมตัวก่อนการตรวจสอบ โดยมีการวางแผนให้เหมาะสมก่อนการออกตรวจสอบภาคสนาม และนำแผนการตรวจสอบมาปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลอันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี โดยแบ่งขั้นตอนได้ดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนการตรวจสอบ ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนการตรวจสอบ

การปฏิบัติงานตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบจำเป็นต้องมีการวางแผนการตรวจสอบ เนื่องจากการวางแผนเป็นสิ่งสำคัญคือการวางแผนทำให้ทราบขอบเขตการตรวจสอบ ระยะเวลาในการตรวจสอบ อัตรากำลังคน และประเมินความเสี่ยงสำคัญที่กำหนดขึ้นเพื่อติดตามดูในภาคสนาม อีกทั้งทราบว่าสถาบันการเงินมีความเสี่ยงอะไรบ้างที่เป็นสาระสำคัญ

1.2 การจัดเตรียมข้อมูลและอุปกรณ์

หลังจากมีการวางแผนการตรวจสอบเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ก็จะต้องจัดเตรียมข้อมูลและอุปกรณ์ที่จำเป็นซึ่งได้แก่

- ข้อมูลทางการเงินซึ่งแสดงแนวโน้มเงินให้สินเชื่อ เงินฝาก สินทรัพย์รวม และข้อมูลอื่นๆ ซึ่งเป็นข้อมูลย้อนหลังประมาณ 1-3 ปี เพื่อทราบแนวโน้มของข้อมูลดังกล่าว และเห็น

ทิศทางตลอดจนความคิดปฏิกิริยาที่สามารถเห็นได้โดยชัดเจน และอาจทำให้กำหนดประเด็นความเสี่ยงสำคัญเพิ่มเติมได้ในแผนการตรวจสอบ

- ข่าวสารจากภายนอก ได้แก่ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วารสารทางการเงินเว็บไซต์ ข่าวสารเกี่ยวกับสถาบันการเงิน ตลอดจนหนังสือรื่องเรียนจากบุคคลภายนอก ข้อมูลดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งนอกเหนือจากข้อมูลทางการเงินภายในที่ผู้ตรวจสอบได้รับประจำ เพื่อช่วยในการวางแผนประเด็นความเสี่ยงการตรวจสอบด้วยเช่นกัน

- คอมพิวเตอร์ชนิดพกพา (Notebook Computer) เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะสามารถช่วยเก็บข้อมูลทางการเงินสำคัญๆ ที่เป็นประโยชน์ในการตรวจสอบ และสามารถจัดทำสรุปผลข้อมูลการตรวจสอบเบื้องต้นเพื่อเตรียมสรุปผลกับผู้บริหารของสถาบันการเงิน ณ สถานที่ประกอบกิจการของสถาบันการเงินได้ทันที และไม่ต้องพิมพ์งานซ้ำเมื่อต้องมาจัดทำรายงานฉบับจริงหลังจากการปฏิบัติงานภาคสนาม

1.3 การแจ้งการเข้าตรวจสอบล่วงหน้าแก่สถาบันการเงิน

ในบางครั้งเพื่อเกิดประสิทธิภาพในการตรวจสอบ และไม่เป็นการสร้างภาระให้สถาบันการเงินในการจัดหาเอกสารในระยะเวลากระชั้นชิดเกินไป ผู้ตรวจสอบอาจจำเป็นต้องแจ้งข่าวการเข้าตรวจสอบล่วงหน้าก็ได้ พร้อมทั้งแจ้งเอกสารที่ผู้ตรวจสอบต้องการว่ามีอะไรบ้าง เมื่อผู้ตรวจสอบเข้าปฏิบัติงาน ณ สถานที่ตรวจสอบก็สามารถปฏิบัติงานได้ทันที และเสร็จทันตามเวลาที่กำหนดในแผนงานการตรวจสอบที่วางไว้ แต่อาจมีบ้างที่ต้องขอเอกสารเพิ่มเติมในระหว่างปฏิบัติงานตรวจสอบด้วย

2. การตรวจสอบภาคสนาม

หลังจากการวางแผนตรวจสอบตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว ผู้ตรวจสอบต้องเข้าปฏิบัติงานตรวจสอบจริงในภาคสนาม ณ สถานที่ประกอบกิจการของสถาบันการเงิน การตรวจสอบภาคสนามเป็นการตรวจสอบ โดยการนำแผนการตรวจสอบที่กำหนดไว้มาปฏิบัติให้บรรลุผลตามแผน และยังช่วยให้สามารถพบประเด็นสำคัญในการตรวจสอบเพิ่มเติมได้อีกด้วย ซึ่งที่ผ่านมามักจะพบประเด็นสำคัญๆ ในการปฏิบัติไม่ชอบด้วยกฎหมายบ่อยครั้ง

การปฏิบัติการตรวจสอบจะมีการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบบริหารความเสี่ยงขององค์กร และจะกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยการประเมินความเสี่ยงของสถาบันการเงิน ในการประเมินความเสี่ยงมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การระบุความเสี่ยง การระบุปัจจัยความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงด้านเครดิต ที่สำคัญได้แก่

ภาวะเศรษฐกิจ ผู้ตรวจสอบต้องวิเคราะห์ถึงภาวะเศรษฐกิจในท้องถิ่น และภาวะเศรษฐกิจโดยรวม เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจจะเป็นตัวการสำคัญทำให้สถาบันการเงินมีหนี้เสียเป็นจำนวนมากหากธุรกิจการค้าไม่ดี หรือลูกหนี้ที่กู้ยืมเงินตักงานเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจไม่ดีและผู้ประกอบการปลดพนักงาน ซึ่งในกรณีดังกล่าว โดยทั่วไปสถาบันการเงินมักจะประสบปัญหาลูกหนี้คือคุณภาพทั่วทั้งประเทศ และที่ผ่านมาในช่วงปี พ.ศ. 2540-2544 พบว่าธุรกิจที่ประสบปัญหามากที่สุดได้แก่ ภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง และค้าวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น ดังนั้นผู้ตรวจสอบจึงต้องประเมินความเสี่ยงโดยระบุให้ได้ว่ามีความเสี่ยงอะไรบ้างที่เกิดขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจ และการจัดการความเสี่ยงของสถาบันการเงินมีการป้องกันความเสี่ยงอย่างไรจากการปล่อยสินเชื่อในภาคธุรกิจดังกล่าว หรือหากมีการจัดการ โดยการปล่อยสินเชื่อในภาคดังกล่าวจำนวนน้อยก็ถือว่ามีความเสี่ยงน้อยก็ถือว่ายังพอรองรับความเสี่ยงที่เกิดได้อยู่

แผนกลยุทธ์และนโยบายของสถาบันการเงิน ผู้ตรวจสอบต้องพิจารณาแผนกลยุทธ์และนโยบายด้านสินเชื่อของสถาบันการเงินว่า เหมาะสมหรือไม่ เช่น การพิจารณาแผนธุรกิจในการกำหนดเป้าหมายขยายสินเชื่อ สมมุติว่าสถาบันการเงินขยายสินเชื่อในภาคธุรกิจที่มีความเสี่ยงจากการแข่งขันสูง ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ซึ่งสิ้นตลาด ธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน หรือธุรกิจจัดสรรที่ดิน เป็นต้น ซึ่งในภาคธุรกิจดังกล่าวมีส่วนของหนี้ที่มีปัญหาในการปล่อยสินเชื่อประเภทนี้อยู่ในเกณฑ์สูง ดังนั้นแผนกลยุทธ์และนโยบายของสถาบันการเงินน่าจะมีความเสี่ยงเกิดขึ้นแล้ว ในฐานะผู้ตรวจสอบอาจต้องให้คำแนะนำหรือตั้งข้อสังเกตในการตรวจสอบได้ว่าแผนกลยุทธ์และนโยบายยังไม่เหมาะสม และขาดแผนรองรับกรณีเกิดความเสียหาย

ระบบการวิเคราะห์เครดิตขาดความรัดกุมหรือทันสมัย เนื่องจากปัจจุบันสถาบันการเงินนำระบบการวิเคราะห์ลูกหนี้มาใช้ปฏิบัติบ้างแล้ว แต่ยังไม่แพร่หลายนักมักจะใช้ในสถาบันการเงินใหญ่ๆ และสถาบันการเงินที่ผู้ถือหุ้นต่างประเทศเข้ามาซื้อกิจการ ในฐานะผู้ตรวจสอบต้องติดตามดูว่าสถาบันการเงินนั้นมีระบบการวิเคราะห์เครดิตของลูกหนี้หรือไม่ และถ้ามีได้นำมาใช้ อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพราะระบบการวิเคราะห์เครดิตลูกหนี้จะเป็นเครื่องมือของสถาบันการเงินในการช่วยวิเคราะห์กั้นกรองเบื้องต้นก่อนการอนุมัติเครดิต โดยมีระบบการให้คะแนนอย่างมีมาตรฐานสากล และอาจใช้ในการพิจารณากำหนดอัตราดอกเบี้ยที่คิดกับลูกหนี้หากผลคะแนนพิจารณาลูกหนี้ไม่ดี ซึ่งก่อให้เกิดความเสี่ยงสูงจึงจำเป็นต้องคิดอัตราดอกเบี้ยสูงตามความเสี่ยง ดังนั้นหากสถาบันการเงินไม่มีหรือมีแต่ขาดประสิทธิภาพก็จะมีความเสี่ยงด้านเครดิตเกิดขึ้น

2.2 การระบุปัจจัยความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

การควบคุมภายในขาดประสิทธิภาพ ผู้ตรวจสอบที่ดีต้องประเมินการควบคุมภายในของสถาบันการเงินทุกครั้งที่เราตรวจสอบ เนื่องจากเป็นหัวใจสำคัญในการเชื่อมั่นว่าสถาบัน

การเงินนั้นจะเกิดความผิดพลาดหรือการทุจริตมากน้อยเพียงใด เครื่องมือที่ผู้ตรวจสอบใช้ในการประเมินการควบคุมภายในได้แก่ แบบสอบถามการควบคุมภายใน โดยผู้ตรวจสอบอาจใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือพนักงานที่เกี่ยวข้อง หรือใช้วิธีสังเกต หรือการตรวจสอบ หากพบว่าการควบคุมภายในด้านใดขาดประสิทธิภาพ ผู้ตรวจสอบต้องเข้าไปทดสอบรายการนั้นๆ ให้มากยิ่งขึ้น เช่น จากการสอบถามผู้บริหารศูนย์เก็บนิติกรรมสัญญาและหลักประกันของลูกหนี้ละหวม ผู้ตรวจสอบอาจเข้าไปสุ่มดูของสัญญาและหลักประกันของลูกหนี้บางรายว่ามีเอกสารครบถ้วนหรือไม่ และมีทะเบียนควบคุมและมีลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ลงนามรับเข้าและส่งออกเอกสารทุกรายการหรือไม่ อีกทั้งผู้รับผิดชอบดูแลในการเปิดปิดตู้เบิกของสัญญาหลักประกัน ต้องเป็นพนักงานในระดับบริหารดูแล เป็นต้น

ระบบงานสารสนเทศขาดประสิทธิภาพ ผู้ตรวจสอบต้องประเมินระบบงานสารสนเทศของสถาบันการเงินซึ่งมักใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน และจะออกรายงานสำคัญๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหารสถาบันการเงิน เช่น รายงานเงินให้สินเชื่อ รายงานเงินฝาก รายงานลูกหนี้ที่มีขาดผ่อนชำระ รายงานสินทรัพย์จัดชั้น และรายงานลูกหนี้ที่ปรับปรุงโครงสร้างหนี้กับสถาบันการเงิน เป็นต้น ผู้ตรวจสอบต้องพิจารณาว่ารายงานดังกล่าวถูกต้องครบถ้วน และมีสาระสำคัญตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดหรือไม่ เช่น จากการตรวจสอบเคยพบว่ารายงานสินทรัพย์จัดชั้นของสถาบันการเงินรายงานลูกหนี้ไม่ครบโดยเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าลูกหนี้รายนี้ไม่ต้องการรายงานเป็นลูกหนี้ที่มีปัญหา หรือไม่ได้รายงานส่วนต่างระหว่างราคาประเมินหลักประกันกับราคาตามบัญชีของทรัพย์สินหรือการขายที่สถาบันการเงินซื้อจากการขายทอดตลาด เป็นต้น ซึ่งผู้ตรวจสอบจะตรวจพบเมื่อเข้าไปสุ่มทดสอบรายการดังกล่าว หากพบว่ามีข้อผิดพลาดมากแสดงว่ามีความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานสูง

การทุจริตของพนักงาน ความเสี่ยงประเภทนี้โดยมากตรวจพบจากการที่สถาบันการเงินไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบโดยชัดเจน หรือไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียน และบางครั้งพนักงานคุ้นเคยกับลูกค้ายากเกินไปจนเป็นที่ไว้วางใจของลูกค้า เช่น ลูกค้าฝากเงินสดพร้อมสมุดบัญชีเงินฝากให้เข้าบัญชีและจะนำเอาภายหลัง อาจเป็นเหตุให้พนักงานอาจยักยอกเงินไปใช้ส่วนตัวและพิมพ์ยอดปลอมเข้าไปแทน โดยไม่ได้ผ่านระบบเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือผู้จัดการสมคบกับลูกค้าสร้างลูกหนี้ที่ไม่มีตัวตนมาขอสินเชื่อจากธนาคารในอำนาจอนุมัติของผู้จัดการคนนั้น และยักยอกเงินไปใช้ส่วนตัว เป็นต้น ดังนั้นผู้ตรวจสอบจะต้องพิจารณาว่ามีระบบการป้องกันความเสี่ยงเกี่ยวกับกรณีต่างๆดังกล่าวมากน้อยเพียงใด หากระบบการป้องกันไม่ดีแสดงว่ามีความเสี่ยงในการปฏิบัติงานก็จะสูงด้วย

3. การจัดทำรายงานการตรวจสอบ

เมื่อผู้ตรวจสอบได้ปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จแล้ว ก็จะทำการสรุปประเด็นการตรวจสอบที่ตรวจพบในภาคสนามและทำการสรุปผลกับผู้บริหาร หลังจากนั้นจะกลับมาจัดทำรายงานการตรวจสอบเสนอให้ผู้บังคับบัญชาเพื่อถกแถลงประเด็นข้อสังเกตที่ผู้ตรวจสอบได้สรุปผลไว้กับผู้บริหารสถาบันการเงิน และจัดพิมพ์เพื่อส่งการให้สาขาหรือสำนักงานเขต/ภาค และสำนักงานใหญ่ของสถาบันการเงินปรับปรุงแก้ไข และชี้แจงเหตุผลในลำดับต่อไป

จากการที่การปฏิบัติงานตรวจสอบความเสี่ยงเป็นเรื่องใหม่ที่ผู้ตรวจสอบจะต้องเรียนรู้ และหาความรู้เพิ่มเติมโดยต้องเข้ารับการฝึกอบรม ตลอดจนฝึกฝนประสบการณ์จากการตรวจสอบในภาคสนาม เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความเสี่ยงยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบโดยจัดทำแบบสอบถามเพื่อทราบความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินในการตรวจสอบความเสี่ยง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับการตรวจสอบความเสี่ยงซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับการตรวจสอบความเสี่ยงของสถาบันการเงินในเขตภาคเหนือ ของ ธนาคารแห่งประเทศไทย จากแบบสอบถาม จำนวน 22 ชุด มาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC⁺ โดยใช้ค่าสถิติ ปรากฏผลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ศึกษาข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่อง เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการตรวจสอบ ระดับการศึกษาสูงสุด การยอมรับความเสี่ยง ผลปรากฏตามตารางที่ 1-5 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงิน จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชาย	19	86.4
2. หญิง	3	13.6
รวม	22	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 86.4 เป็นเพศหญิงร้อยละ 13.6

ตารางที่ 2 แสดงตำแหน่งของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงิน

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้ตรวจสอบอัตราเงินเดือนชั้น 4	10	45.5
2. ผู้ตรวจสอบอัตราเงินเดือนชั้น 5	7	31.8
3. ผู้ตรวจสอบอัตราเงินเดือนชั้น 6	3	13.6
4. ผู้ตรวจสอบอัตราเงินเดือนระดับบริหารขึ้นไป	2	9.1
รวม	22	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินส่วนใหญ่เป็นผู้ตรวจสอบอัตราเงินเดือนชั้น 4 คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมาคือ ผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินชั้น 5 ร้อยละ 31.8

ตารางที่ 3 แสดงประสบการณ์ในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงิน

ประสบการณ์ในการตรวจสอบ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5 ปี	6	27.3
6 - 10 ปี	4	18.2
11 - 15 ปี	5	22.7
มากกว่า 15 ปี	7	31.8
รวม	22	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสบการณ์ในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินส่วนใหญ่มากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมาคือ ระหว่าง 1 - 5 ปี ร้อยละ 27.3

ตารางที่ 4 แสดงระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงิน

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี	16	72.7
อยู่ระหว่างการศึกษาระดับปริญญาโท	1	4.6
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป	5	22.7
รวม	22	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่าระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 72.7 รองลงมาคือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป ร้อยละ 22.7

ตารางที่ 5 แสดงประสบการณ์การอบรมความเสี่ยงของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงิน

ประสบการณ์การอบรมความเสี่ยง	จำนวน	ร้อยละ
เคย	10	45.5
ไม่เคย	12	54.5
รวม	22	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินไม่เคยได้รับการเข้าอบรมความเสี่ยงคิดเป็นร้อยละ 54.5 เคยเข้ารับการอบรมความเสี่ยงร้อยละ 45.5

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงิน ตามตารางที่ 1 - 5 สรุปได้ดังนี้

ผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 86.4 ตำแหน่งของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งผู้ตรวจสอบอัตราเงินเดือนขั้น 4 คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมาคือผู้ตรวจสอบอัตราเงินเดือนขั้น 5 ร้อยละ 31.8 ประสบการณ์การตรวจสอบของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินส่วนใหญ่มีระยะเวลามากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมาคือระหว่าง 1 - 5 ปี ร้อยละ 27.3 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 72.7 รองลงมาคือระดับปริญญาโทขึ้นไปร้อยละ 22.7 ผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินไม่เคยเข้ารับการอบรมความเสี่ยงคิดเป็นร้อยละ 54.5 เคยอบรมความเสี่ยงร้อยละ 45.5

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบความเสี่ยง ประกอบด้วยข้อมูลความคิดเห็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ความเห็นทั่วไปของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงิน
2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงด้านเครดิต
3. ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน
4. การจัดการความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน
5. การวางแผนการตรวจสอบ
6. การตรวจสอบภาคสนาม

ผลปรากฏตามตารางที่ 6 - 11 ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงระดับความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับการตรวจสอบความเสี่ยง

ความคิดเห็นทั่วไป		ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1. สถาบันการเงินมีความเสี่ยงทางการเงิน	จำนวน ร้อยละ	14 63.6	8 36.4	- -	- -	- -	22 100	4.64	มากที่สุด
2. การตรวจสอบความเสี่ยงของสถาบันการเงินเป็นสิ่งจำเป็น	จำนวน ร้อยละ	10 45.5	10 45.5	2 9.0	- -	- -	22 100	4.36	มาก
3. การตรวจสอบความเสี่ยงมีประโยชน์มากกว่าการตรวจสอบเน้นด้านคุณภาพของสินทรัพย์	จำนวน ร้อยละ	2 9.1	8 36.4	11 50.0	1 4.5	- -	22 100	3.5	มาก
4. การตรวจสอบความเสี่ยงสำนักงานสาขาเป็นสิ่งจำเป็น	จำนวน ร้อยละ	5 22.7	12 54.6	3 13.6	2 9.1	- -	22 100	3.91	มาก
5. การตรวจสอบความเสี่ยงสำนักงานเขต/ภาคเป็นสิ่งจำเป็น	จำนวน ร้อยละ	5 22.7	15 68.2	2 9.1	- -	- -	22 100	4.14	มาก
6. ผู้บริหารสถาบันการเงินมีความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงดี	จำนวน ร้อยละ	1 4.5	6 27.3	11 50.0	4 18.2	- -	22 100	3.18	ปานกลาง
7. ความเสี่ยงด้านเครดิตมีความสำคัญมากกว่าความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	จำนวน ร้อยละ	2 9.1	2 9.1	3 13.6	14 63.6	1 4.6	22 100	2.55	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับการตรวจสอบความเสี่ยงอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ การตรวจสอบความเสี่ยงของสถาบันการเงินเป็นสิ่งจำเป็น(ค่าเฉลี่ย4.64) การตรวจสอบความเสี่ยงของสถาบันการเงินเป็นสิ่งจำเป็น (ค่าเฉลี่ย4.36) การตรวจสอบความเสี่ยงสำนักงานเขต/ภาคเป็นสิ่งจำเป็น (ค่าเฉลี่ย4.14) การตรวจสอบความเสี่ยงสำนักงานสาขาเป็นสิ่งจำเป็น (ค่าเฉลี่ย 3.91) การตรวจสอบความเสี่ยงมีประโยชน์มากกว่าการตรวจสอบเน้นด้านคุณภาพของสินทรัพย์ (ค่าเฉลี่ย3.5) ระดับปานกลางได้แก่ ผู้บริหารสถาบันการเงินมีความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงดี (ค่าเฉลี่ย3.18) ความเสี่ยงด้านเครดิตมีความสำคัญมากกว่าความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย2.55)

ตารางที่ 7 แสดงระดับความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความ
เสี่ยงด้านเครดิต

ปัจจัยที่ทำให้เกิด ความเสี่ยงด้าน เครดิต		ระดับความคิดเห็น						ค่า เฉลี่ย	ระดับ ความ คิดเห็น
		5	4	3	2	1	รวม		
1. ภาวะเศรษฐกิจ	จำนวน	13	8	-	-	1	22	4.45	มาก
	ร้อยละ	59.1	36.4	-	-	4.5	100		
2. แผนกลยุทธ์และ นโยบายของสถาบัน การเงิน	จำนวน	7	13	2	-	-	22	4.23	มาก
	ร้อยละ	31.8	59.1	9.1	-	-	100		
3. การจัดโครงสร้าง องค์กรภายในของ สถาบันการเงิน	จำนวน	2	16	4	-	-	22	3.91	มาก
	ร้อยละ	9.1	72.7	18.2	-	-	100		
4. การบริหารงานด้าน สินเชื่อของผู้จัดการ ขาดประสบการณ์	จำนวน	4	14	3	1	-	22	3.95	มาก
	ร้อยละ	18.2	63.6	13.6	4.6	-	100		
5. ระบบการวิเคราะห์ เครดิตขาดความรัดกุม และทันสมัย	จำนวน	9	12	-	1	-	22	4.32	มาก
	ร้อยละ	40.9	54.5	-	4.6	-	100		
6. ระบบการติดตาม ทวงถามขาดประสิทธิ ภาพ	จำนวน	6	15	1	-	-	22	4.23	มาก
	ร้อยละ	27.3	68.2	4.5	-	-	100		
7. การทุจริตของ พนักงาน	จำนวน	6	12	2	2	-	22	4.00	มาก
	ร้อยละ	27.3	54.5	9.1	9.1	-	100		
8. การควบคุมภายใน ขาดประสิทธิภาพ	จำนวน	5	13	1	3	-	22	3.91	มาก
	ร้อยละ	22.7	59.1	4.6	13.6	-	100		
9. ลูกหนี้คุณภาพไม่ดี	จำนวน	4	17	-	1	-	22	4.09	มาก
	ร้อยละ	18.2	77.3	-	4.5	-	100		

จากตารางที่ 7 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงด้านเครดิตอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ ภาวะเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ย 4.45) ระบบการวิเคราะห์เครดิตขาดความรัดกุมและทันสมัย (ค่าเฉลี่ย 4.32) แผนกลยุทธ์และนโยบายของสถาบันการเงิน (ค่าเฉลี่ย 4.23) ระบบการติดตามทวงถามขาดประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.23) ลูกหนี้คุณภาพไม่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.09) การทุจริตของพนักงาน (ค่าเฉลี่ย 4.00) การบริหารงานด้านสินเชื่อของผู้จัดการขาดประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.95) การจัดโครงสร้างองค์กรภายในของสถาบันการเงิน (ค่าเฉลี่ย 3.91)

ตารางที่ 8 แสดงระดับความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความ
เสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

ปัจจัยที่ทำให้เกิด ความเสี่ยงด้านการ ปฏิบัติงาน		ระดับความคิดเห็น						ค่า เฉลี่ย	ระดับ ความ คิดเห็น
		5	4	3	2	1	รวม		
1. การควบคุมภายใน ขาดประสิทธิภาพ	จำนวน	9	12	1	-	-	22	4.32	มาก
	ร้อยละ	40.9	54.5	4.6	-	-	100		
2. การทุจริตของ พนักงานเอง	จำนวน	6	14	1	1	-	22	4.14	มาก
	ร้อยละ	27.2	63.6	4.6	4.6	-	100		
3. การปรับเปลี่ยน โครงสร้างองค์กร ของสถาบันการเงิน บ่อยครั้ง	จำนวน	3	14	3	2	-	22	3.82	มาก
	ร้อยละ	13.6	63.7	13.6	9.1	-	100		
4. การจัดการด้านการ ปฏิบัติงานของผู้จัด การขาดประสิทธิ ภาพ	จำนวน	2	18	1	1	-	22	3.95	มาก
	ร้อยละ	9.1	81.9	4.5	4.5	-	100		
5. ระบบงานสารสนเทศ ขาดประสิทธิภาพ	จำนวน	5	14	2	1	-	22	4.05	มาก
	ร้อยละ	22.7	63.6	9.1	4.6	-	100		
6. พนักงานขาดทักษะ ในการปฏิบัติงาน	จำนวน	2	17	1	2	-	22	3.86	มาก
	ร้อยละ	9.1	77.3	4.5	9.1	-	100		
7. ความเสี่ยงที่คาดไม่ ถึงเช่น ไฟไหม้ น้ำ ท่วม โจรกรรม	จำนวน	1	12	5	4	-	22	3.45	ปาน กลาง
	ร้อยละ	4.6	54.5	22.7	18.2	-	100		

จากตารางที่ 8 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิด
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับดังนี้ การควบคุมภายในขาด
ประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.32) การทุจริตของพนักงานเอง (ค่าเฉลี่ย 4.14) ระบบงานสารสนเทศ
ขาดประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.05) การจัดการด้านการปฏิบัติงานของผู้จัดการขาดประสิทธิภาพ (ค่า
เฉลี่ย 3.95) พนักงานขาดทักษะในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.86) การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง

องค์กรของสถาบันการเงินบ่อยครั้ง (ค่าเฉลี่ย 3.82) ระดับปานกลางได้แก่ ความเสี่ยงที่คาดไม่ถึง เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม โจรกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.45)

ตารางที่ 9 แสดงระดับความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงของสถาบันการเงิน

การจัดการความเสี่ยงของสถาบันการเงิน		ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
		5	4	3	2	1			
1. สถาบันการเงินมีระบบป้องกันความเสี่ยงแล้ว เช่น ระบบควบคุมภายใน คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง	จำนวน	3	15	4	-	-	22	3.95	มาก
	ร้อยละ	13.6	68.2	18.2	-	-	100		
2. สถาบันการเงินนำระบบป้องกันความเสี่ยงมาใช้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	จำนวน	-	8	14	-	-	22	3.36	ปานกลาง
	ร้อยละ	-	36.4	63.6	-	-	100		
3. สถาบันการเงินมีคู่มือปฏิบัติงานด้านความเสี่ยง	จำนวน	-	13	9	-	-	22	3.59	มาก
	ร้อยละ	-	59.1	40.9	-	-	100		
4. การควบคุมภายในที่ดีจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานลงได้	จำนวน	8	13	1	-	-	22	4.32	มาก
	ร้อยละ	36.4	59.1	4.5	-	-	100		
5. การใช้ระบบการให้คะแนนตัวลูกหนี้/ธุรกิจลูกหนี้ ในการวิเคราะห์สินเชื่อจะช่วยลดความเสี่ยงด้านเครดิต	จำนวน	1	15	5	1	-	22	3.73	มาก
	ร้อยละ	4.5	68.2	22.7	4.6	-	100		

การจัดการความเสี่ยงของสถาบันการเงิน		ระดับความคิดเห็น						ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
		5	4	3	2	1	รวม		
6. รายงานของผู้ตรวจสอบภายในช่วยเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสถาบันการเงินเพื่อลดความเสี่ยงได้	จำนวน	4	15	3	-	-	22	4.05	มาก
	ร้อยละ	18.2	68.2	13.6	-	-	100		
7. การคัดเลือกพนักงานเข้าทำงานโดยเข้มงวด เช่น การสืบประวัติ จะช่วยลดความเสี่ยงของพนักงานในการปฏิบัติงาน	จำนวน	2	12	7	1	-	22	3.68	มาก
	ร้อยละ	9.1	54.5	31.8	4.6	-	100		

จากตารางที่ 9 พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงของสถาบันการเงินอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับดังนี้ การควบคุมภายในที่ดีจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานลงได้ (ค่าเฉลี่ย4.32) รายงานของผู้ตรวจสอบภายในช่วยเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสถาบันการเงินเพื่อลดความเสี่ยงได้ (ค่าเฉลี่ย4.05) สถาบันการเงินมีระบบป้องกันความเสี่ยงแล้ว เช่น ระบบควบคุมภายใน คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง (ค่าเฉลี่ย3.95) การใช้ระบบการให้คะแนนตัวลูกหนี้/ธุรกิจลูกหนี้ ในการวิเคราะห์สินเชื่อจะช่วยลดความเสี่ยงด้านเครดิต (ค่าเฉลี่ย3.73) การคัดเลือกพนักงานเข้าทำงานโดยเข้มงวด เช่น การสืบประวัติ จะช่วยลดความเสี่ยงของพนักงานในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย3.68) สถาบันการเงินมีคู่มือปฏิบัติงานด้านความเสี่ยง (ค่าเฉลี่ย3.59) ระดับปานกลางได้แก่ สถาบันการเงินนำระบบป้องกันความเสี่ยงมาใช้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย3.36)

ตารางที่ 10 แสดงระดับความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับการวางแผนการตรวจสอบ

การวางแผนการ ตรวจสอบ		ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่า เฉลี่ย	ระดับ ความ คิดเห็น
		5	4	3	2	1			
1. การวางแผนก่อนการ ตรวจสอบความเสี่ยงมี ความสำคัญ	จำนวน	10	11	1	-	-	22	4.41	มาก
	ร้อยละ	45.5	50.0	4.5	-	-	100		
2. การวางแผนก่อนการ ตรวจสอบความเสี่ยงทำ ให้ทราบว่าสถาบันการ เงินมีความเสี่ยงอะไร บ้าง	จำนวน	9	11	2	-	-	22	4.32	มาก
	ร้อยละ	40.9	50.0	9.1	-	-	100		

จากตารางที่ 10 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับการวางแผนการตรวจสอบอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับดังนี้ การวางแผนก่อนการตรวจสอบความเสี่ยงมีความสำคัญ (ค่าเฉลี่ย4.41) การวางแผนก่อนการตรวจสอบความเสี่ยง ทำให้ทราบว่าสถาบันการเงินมีความเสี่ยงอะไรบ้าง (ค่าเฉลี่ย4.32)

ตารางที่ 11 แสดงระดับความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับการตรวจสอบภาคสนาม

การตรวจสอบภาคสนาม		ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
		5	4	3	2	1			
1. การตรวจสอบความเสี่ยงในภาคสนามเป็นการนำแผนการตรวจสอบที่กำหนดไว้มาปฏิบัติให้บรรลุผล	จำนวน	8	13	1	-	-	22	4.32	มาก
	ร้อยละ	36.4	59.1	4.5			100		
2. การตรวจสอบความเสี่ยงในภาคสนามจะช่วยให้พบประเด็นสำคัญในการตรวจสอบ	จำนวน	9	13	-	-	-	22	4.41	มาก
	ร้อยละ	40.9	59.1				100		

จากตารางที่ 11 พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเกี่ยวกับการตรวจสอบภาคสนามอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับดังนี้ การตรวจสอบความเสี่ยงในภาคสนามจะช่วยให้พบประเด็นสำคัญในการตรวจสอบ (ค่าเฉลี่ย 4.41) การตรวจสอบความเสี่ยงในภาคสนามเป็นการนำแผนการตรวจสอบที่กำหนดไว้มาปฏิบัติให้บรรลุผล (ค่าเฉลี่ย 4.32)

ตอนที่ 3 การลำดับความสำคัญของเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงและปัจจัยของความเสี่ยงของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงิน

ตารางที่ 12 แสดงลำดับความสำคัญของเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้านเครดิต

เครื่องมือป้องกัน ความเสี่ยงด้านเครดิต	ลำดับความคิดเห็น									
	ไม่ เลือก	ลำดับ 1	ลำดับ 2	ลำดับ 3	ลำดับ 4	ลำดับ 5	ลำดับ 6	รวม	ค่า เฉลี่ย	อัน ดับ
1. นโยบายการให้สินเชื่อ	-	15	4	1	2	-	-	22	5.45	1
2. การคาดการณ์ความเสียหายที่เกิดขึ้น	2	-	-	3	3	3	11	22	1.73	6
3. การสอบทานสินเชื่อ	2	-	1	2	4	10	3	22	2.18	5
4. การวิเคราะห์ลูกหนี้โดย การให้คะแนนก่อนการอนุมัติสินเชื่อ	2	2	5	9	1	2	1	22	3.68	3
5. การจัดอันดับเครดิตลูก หนี้	2	-	1	4	8	5	2	22	2.59	4
6. การมีคณะกรรมการ บริหารความเสี่ยงด้าน เครดิต	-	5	11	1	2	-	3	22	4.45	2

จากตารางที่ 12 พบว่า ลำดับความสำคัญของเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้านเครดิตของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงิน 3 อันดับแรกได้แก่ (1) นโยบายการให้สินเชื่อ (ค่าเฉลี่ย 5.45) (2) การมีคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิต (ค่าเฉลี่ย 4.45) (3) การวิเคราะห์ลูกหนี้โดยการให้คะแนนก่อนการอนุมัติสินเชื่อ (ค่าเฉลี่ย 3.68)

ตารางที่ 13 แสดงลำดับความสำคัญของปัจจัยของความเสี่ยงด้านเครดิต

ปัจจัยของความเสี่ยงด้านเครดิต	ลำดับความคิดเห็น								รวม	ค่าเฉลี่ย	อันดับ
	ไม่ตอบ	ลำดับ 1	ลำดับ 2	ลำดับ 3	ลำดับ 4	ลำดับ 5	ลำดับ 6	ลำดับ 6			
1. ภาวะเศรษฐกิจ	-	11	5	-	4	2	-	22	4.86	1	
2. แผนกลยุทธ์และนโยบายของสถาบันการเงิน	1	5	4	2	6	3	1	22	3.77	3	
3. ความสามารถของผู้จัดการในการบริหารสินเชื่อ	2	1	1	8	6	4	-	22	3.14	4	
4. ระบบวิเคราะห์เครดิตที่มีประสิทธิภาพ	1	2	7	6	4	1	1	22	3.91	2	
5. ระบบการติดตามทวงถามที่มีประสิทธิภาพ	2	-	1	4	4	10	1	22	2.45	5	
6. การทุจริตของพนักงาน	2	2	1	-	1	2	14	22	1.73	6	

จากตารางที่ 13 พบว่า ลำดับความสำคัญของปัจจัยของความเสี่ยงด้านเครดิตของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงิน 3 อันดับแรกได้แก่ (1) ภาวะเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ย 4.86) (2) ระบบวิเคราะห์เครดิตที่มีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.91) (3) แผนกลยุทธ์และนโยบายของสถาบันการเงิน (ค่าเฉลี่ย 3.77)

ตารางที่ 14 แสดงลำดับความสำคัญของปัจจัยความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

ปัจจัยความเสี่ยง ด้านการปฏิบัติงาน	ลำดับความคิดเห็น								
	ไม่ ตอบ	ลำดับ 1	ลำดับ 2	ลำดับ 3	ลำดับ 4	ลำดับ 5	รวม	ค่า เฉลี่ย	อัน ดับ
1.การทุจริตของพนักงาน	2	2	2	3	7	6	22	2.14	4
2.การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ขององค์กรและผู้บริหารระดับ สูง	1	7	4	5	2	3	22	3.32	2
3.เรื่องร้องเรียนจากพนักงานหรือ ลูกค้า	2	-	-	3	7	10	22	1.50	5
4.การควบคุมภายในที่ไม่มี คุณภาพ	-	12	10	-	-	-	22	4.55	1
5. การพัฒนาระบบงาน สารสนเทศยังไม่ทันสมัย	1	1	6	9	4	1	22	2.95	3

จากตารางที่ 14 พบว่า ลำดับความสำคัญของปัจจัยความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงิน 3 อันดับแรกได้แก่ (1) การควบคุมภายในที่ไม่มีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.55) (2) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กรและผู้บริหารระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 3.32) (3) การพัฒนาระบบงานสารสนเทศยังไม่ทันสมัย (ค่าเฉลี่ย 2.95)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นอื่น ๆ ของผู้ตรวจสอบสถาบันการเงิน ในการตรวจสอบความเสี่ยง สามารถสรุป ประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

1. การตรวจสอบความเสี่ยงเป็นการมองภาพกว้างทั้งระบบ และลุ่มเข้าไปทดสอบ รายการบางประเด็น ซึ่งอาจทำให้คลาดเคลื่อนและไม่ครอบคลุมการตรวจสอบทั้งหมด
2. การตรวจสอบความเสี่ยงเป็นการเน้นมองภาพในอนาคต ซึ่งต้องใช้ฐานข้อมูลค่อนข้างมาก และใช้ประสบการณ์ในการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบสูง จึงจะทำให้การตรวจสอบความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ
3. การตรวจสอบความเสี่ยงเป็นการตรวจสอบแนวใหม่ ซึ่งผู้ตรวจสอบบางครั้ง อาจจะยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ จึงจำเป็นต้องเข้ารับการศึกษาอบรม และความรู้เพิ่มเติมให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งต้องหาประสบการณ์ในการตรวจสอบภาคสนาม นอกจากนี้ในช่วงแรกของการตรวจสอบ แนวใหม่ควรวางแผนเรื่องระยะเวลาการตรวจสอบให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้ตรวจสอบได้มีเวลาศึกษาระบบงานของสถาบันการเงินมากยิ่งขึ้น น่าจะทำให้การตรวจสอบมีประสิทธิภาพ
4. การตรวจสอบแนวเดิมคือการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินยังมีความจำเป็นอยู่ และควรให้ความสำคัญเหมือนเดิม เพราะเป็นพื้นฐานในการตรวจสอบแนวความเสี่ยงด้วยเนื่องจากข้อมูลที่เป็นตัวเลขจะเป็นข้อมูลหลักในการใช้พยากรณ์อนาคตได้ใกล้เคียงความจริง
5. สถาบันการเงินในปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลบางประเด็นที่รองรับการตรวจสอบความเสี่ยงได้อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะการตรวจสอบฯ ในเขตภาคเหนือ
6. ควรมีการสุ่มตรวจสอบสาขา สำนักงานเขต หรือสำนักงานภาคของสถาบันการเงินให้มากยิ่งขึ้น ไม่ควรเน้นตรวจสอบเฉพาะสำนักงานใหญ่ของสถาบันการเงินอย่างเดียว เนื่องจากอาจมีการ โอนธุรกรรมที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องมาไว้ที่สาขาในเขตภูมิภาคได้
7. ผู้ตรวจสอบบางคนเห็นว่า การใช้การตรวจสอบแนวใหม่ในการตรวจสอบสถาบันการเงินในเขตภูมิภาคเป็นสิ่งจำเป็นน้อยกว่าการตรวจสอบแนวเดิม เนื่องจากข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบความเสี่ยงในเขตภูมิภาคมีจำนวนน้อยกว่าการตรวจสอบความเสี่ยงที่สำนักงานใหญ่ของสถาบันการเงิน